

МЛАДИ АВТОРИ/ YOUNG AUTHORS

DOI: 10.54664/EWNC9956

РАЗЛИКА МЕЖДУ ВЪЗМОЖНОСТТА НА НАКАЗАТЕЛНИЯ СЪД ДА НАЛАГА АДМИНИСТРАТИВНО НАКАЗАНИЕ И ОСВОБОЖДАВАНЕТО ОТ НАКАЗАТЕЛНА ОТГОВОРНОСТ ПО ЧЛ. 78А НК

Атанаска Петкова

DIFFERENCE BETWEEN THE CRIMINAL COURT'S ABILITY TO IMPOSE AN ADMINISTRATIVE PENALTY AND THE EXEMPTION FROM CRIMINAL LIABILITY UNDER ART. 78A OF THE CRIMINAL CODE

Atanaska Petkova

Abstract: *In 2017, a new power was introduced into the jurisdiction of the criminal court, according to which the court should impose an administrative penalty when it finds that the act committed is not a criminal offence but constitutes an administrative offence. This legislative decision aims at speed and efficiency of the criminal process. The power of the court to exempt the offender from criminal liability by imposing an administrative penalty shall be exercised when the prerequisites for this are present, both in proceedings under the general procedure and in the course of the special procedure under Chapter Twenty-Eight of the Bulgarian Code of Criminal Procedure. The juxtaposition of the new power of the criminal court with its power to discharge criminal liability under Art. 78a of the Criminal Code is the subject of this article.*

Keywords: *crime; administrative offence; exoneration from criminal responsibility; administrative punishment; Art.78a of the Criminal Code.*

С регламентирането на възможността наказателният съд да налага административно наказание за извършено административно нарушение, когато деянието не съставлява престъпление, интерес представлява сравнителният анализ между посоченото ново правомощие и правомощието на наказателния съд да освободи от наказателна отговорност

извършили престъпление и да му наложи административно наказание по чл. 78а НК. При упражняването на тези правомощия се ангажира административнонаказателната отговорност на лицето, но при съпоставката им се откриват някои различия във връзка с вида на извършеното правонарушение - престъпление или административно нарушение; с реда, по

който се налага наказанието от съда; с вида на постановения съдебен акт и възможността за негова последваща проверка и други.

I. Производството по прилагане на чл. 78а НК – по общия ред и като диференцирана наказателна процедура по глава Двадесет и осма от НПК

Освобождаването по чл. 78а НК може да се осъществи както **по общия ред**, когато престъплението попада в приложното поле на този институт и съдът установи, че деянието е извършено, така и като **особена, диференцирана наказателна процедура** в глава XXVIII на НПК. В този случай приложение имат особените правила относно някои процесуално-правни институти, както и относно правомощията на съда в съдебната фаза на процеса.

Началото на всеки наказателен процес се поставя с образуване на досъдебно производство, за което законодателят предвижда постановяването на определен процесуален акт от компетентен държавен орган при наличието на съответните нормативни изисквания. Осъществяваната от органите наказателнопроцесуална дейност притежава формален характер, тъй като тя следва да се подчинява на императивните разпоредби на НПК, както и да съответства на основните начала на наказателния процес: независимост на разследващите органи, принципът на служебно начало, оценка на доказателствата по вътрешно убеждение, разкриване на обективната истина и други.

В досъдебната фаза последователно протичат етапите на разследване и действия на прокурора след завършване на разследването. Съгласно чл. 242 НПК прокурорът прекратява, спира наказателното производство, внася предложение за освобождаване от наказателна отговорност с налагане на административно наказание или предложение за споразумение за решаване на делото, или повдига обвинение с обвинителен акт, ако са налице основанията за това.

1. В случай че не са налице основанията по чл. 78а НК и наказателното производ-

ство се развива по общия ред, прокурорът съставя обвинителен акт, когато е убеден, че са събрани необходимите доказателства за разкриване на обективната истина и за повдигане на обвинение пред съда, няма основание за прекратяване или спиране на наказателното производство и не е допуснато съществено нарушение на процесуалните правила, което е отстранимо. По внесения обвинителен акт се образува производство от общ характер и се определя съдия-докладчик, който с разпореждане се произнася по подсъдността на делото, както е посочено в новия чл. 247б от НПК¹. Когато делото е подсъдно на сезирания съд, съдията-докладчик го насрочва в разпоредително заседание в двумесечен срок от постъпването му.

1) В разпоредителното заседание съдът обсъжда въпроси от материалноправно и процесуално естество, свързани с: подсъдността на делото, наличието на основания за прекратяване или спиране на наказателното производство, взетите мерки за процесуална принуда и други. Съгласно чл. 248, ал. 1, т. 4 НПК следва да се обсъди и въпросът за наличието на основания за разглеждане на делото по реда на особените правила по Част пета „Особени правила” от НПК. В този процесуален момент при наличието на предпоставките по чл. 78а НК, съдът следва да разгледа делото по реда на глава XXVIII от НПК, макар да е бил сезиран с обвинителен акт, а не с мотивирано постановление по чл. 375 НПК, тъй като това не поражда основание за прекратяване на съдебното производство по реда на чл. 249 НПК². Съдията-докладчик ще насрочи делото като наказателно от административен характер, което при прилагане на чл. 78а НК ще завърши с **решение**.

2) Когато не са налице основанията за разглеждане на делото по реда на особените правила, съдията-докладчик образува наказателно дело от общ характер, което се разглежда по общия ред. Възможно е в хода на съдебната фаза предпоставките по чл. 78а НК да бъдат изпълнени – напр. деецът да е въз-

¹ Преди изменението със ЗИДНПК, ДВ, бр. 110 от 2020 г., в сила от 30.06.2021 г. – на чл. 247а НПК; Вж. *Разпореждане № 3859 от 14.06.2021 г. по н. д. № 3437/2021 г. на Районен съд – Пловдив*.

² Вж. в този смисъл *Определение № 134 от 20.02.2020 г. по н. д. № 721/2019 г. на Окръжен съд – Бургас*.

становил причинените от престъплението имуществени вреди. В този случай при постановяване на съдебния акт, съдът освобождава лицето от наказателна отговорност и му налага административно наказание с **присъда**, а не с решение, както по реда на глава XXVIII³.

3) Когато по делото са привлечени няколко обвиняеми за извършено престъпление или когато са извършени множество престъпления от едно лице, съдът следва да приложи чл. 78а НК, ако са налице условията за това. И в двата случая съдът образува наказателно дело от общ характер, тъй като при провеждане на разпоредителното заседание не са били налице основанията за разглеждане на делото по реда на особените правила. При постановяване на присъдата съдът освобождава от наказателна отговорност по чл. 78а НК единствено подсъдимите, спрямо които са налице основанията за това, а спрямо останалите лица налага наказание по НК. В случай на множество престъпления, когато подсъдимият е извършил две престъпления и съдът го оправдае по едно от тях, ако са изпълнени условията по чл. 78а НК във връзка с другото престъпление, деецът ще бъде освободен от наказателна отговорност и ще му бъде наложено административно наказание с присъдата.

4) Основанията по чл. 78а НК могат да възникнат и след постановяване на съдебния акт от първоинстанционния съд.

Съгласно чл. 337, ал. 1, т. 4 НПК въззивният съд **изменя** първоинстанционната присъда и освобождава лицето от наказателна отговорност по чл. 78а НК с **решение**, когато са налице предпоставките за това⁴.

В разпоредбите на чл. 354 НПК и чл. 425 НПК, в които са изброени правомощи-

ята на касационната инстанция и на съда по възобновяването, не е посочено как следва да процедира съдът при наличието на основанията по чл. 78а НК. В ТР № 1 от 25.10.2011 г. по тълк. д. № 1/2011 г. ОСНК на ВКС е предвидено, че в касационното производство и в производството по възобновяване на наказателни дела, ако са изпълнени условията по чл. 78а НК, ВКС следва да **измени** въззивното решение и да приложи материалния закон, като освободи лицето от наказателна отговорност и му наложи административно наказание⁵.

2. В глава XXVIII от НПК е уредена диференцирана наказателна процедура, при която се прилагат особени правила, свързани със същността и целите на института на освобождаване от наказателна отговорност по чл. 78а НК.

1) Досъдебното производство за извършено престъпление, което попада в обхвата на чл. 78а НК, може да започне по реда и на двете хипотези на чл. 212 от НПК. Органите на досъдебното производство извършват всички допустими действия по разследването, за да се събере и провери достатъчен обем доказателствени материали, необходими на прокурора за внасяне на делото в съда или за неговото прекратяване. От това следва, че досъдебното производство има подготвителен характер спрямо съдебната фаза, както при производствата по общия ред, тъй като неговата основна задача не е решаване на делото по същество⁶.

След събиране на достатъчно доказателства разследващите органи докладват на наблюдаващия прокурор материалите по делото и привличат конкретно лице в качеството на обвиняем. Последователно се извършват

³ Вж. Присъда № 162 от 20.06.2019 г. по н. д. № 1079/2019 г. на Районен съд – Варна и Присъда № 57 от 29.05.2020 г. по н. д. № 227/2020 г. на Районен съд – Сливен.

⁴ Вж. в този смисъл Решение № 275 от 21.03.2019 г. по н. д. № 340/2019 г. на СГС и Решение № 426 от 11.10.2017 г. по н. д. № 53/2017 г. на Окръжен съд – Смолян.

⁵ Така в Решение № 91 от 10.03.2015 г. по н. д. № 1975/2014 г., Н. К., I Н. О. на ВКС се посочва, че неправилното становище на въззивния съд е довело до неправилно приложение на материалния закон, което следва да бъде отстранено от ВКС съобразно правомощието му по чл. 425, ал. 1, т. 3 от НПК и даденото тълкуване в ТР № 1/2011 г. на ОСНК на ВКС. Въззивното решение се изменя, като подсъдимият се освобождава от наказателна отговорност и му се налага административно наказание глоба в полза на държавата.

⁶ По-подробно за подготвителния характер на досъдебното производство и за централното място на съдебното производство в наказателния процес вж. **Чинова, М.** Досъдебното производство по НПК. Теория и практика. С.: Сиела, 2013, с. 25 и сл.

действията по предявяване на обвинението и на разследването, като след приключване на разследването органът изпраща с писмено мнение делото на прокурора. Мнението като неюридически акт съдържа становището на органа по въпросите на завършилото разследване – той може да предложи да бъде внесен обвинителен акт или постановление за прилагане на чл. 78а НК в съда, или да бъде прекратено или спряно делото от прокурора.

2) В стадия „Действия на прокурора след завършване на разследването” в едномесечен срок прокурорът следва да вземе решение относно хода на производството – при наличие на основанията по чл. 78а НК той съставя и внася в съда мотивирано постановление, с което прави предложение по чл. 375 НПК за освобождаване на лицето от наказателна отговорност с налагане на административно наказание.

3) Съдия-докладчик от съответния първоинстанционен съд се произнася по внесеното постановление с разпореждане и когато условията по чл. 78а НК са изпълнени, образува наказателно дело от административен характер по реда на глава XXVIII от НПК.

Възможно е след образуване на наказателно дело от частен характер съдът да констатира наличието на основанията за освобождаване от наказателна отговорност по чл. 78а НК. Делото не може да бъде разгледано по реда на глава XXVIII от НПК, тъй като този привилегирован ред е предвиден само за дела за престъпления от общ характер. В този случай делото ще бъде разгледано като НЧХД. В наказателните дела от частен характер е допустимо приложението на чл. 78а НК, тъй като нормата се намира в общата част на НК и е относима към всички престъпления. Съдебният акт, с който се освобождава дееца от наказателна отговорност, е **присъда**.

4) В съдебната фаза производството по глава XXVIII от НПК и производството по общия ред се различават в няколко насоки:

В особената процедура **не се допуска сключването на споразумение, прилагане на съкратеното съдебно следствие** или на **бързо производство**, докато при делата по общия ред, при наличието на съответните за-

конови предпоставки, се прилагат особените правила по част пета на НПК.

Различно е и насрочването на делото – съдията-докладчик насрочва НАХД в **едномесечен срок**, докато по общия ред този срок е двумесечен, съответно тримесечен при фактическа и правна сложност на делото.

След като е връчено предложението по чл. 375 НПК на обвиняемия, той **не придобива качеството на подсъдим**, поради което съдът е длъжен да отмени мярката му за неотклонение, ако е наложена такава.

В производството по глава XXVIII от НПК **не участва частен обвинител и не се допуска предявяване на граждански иск**.

Наказателното дело от административен характер се разглежда еднолично от съда, който **може да ползва събраните в досъдебното производство доказателства** и да събира нови, ако това е необходимо. В хода на съдебните прения страните могат да се позовават и на доказателства, събрани по досъдебното производство. За сравнение, в производството по общия ред съдът е длъжен лично да събере отново относимите по делото доказателства и страните следва да подготвят съдебните си речи само въз основа на тях.

Дори да са налице условията за изменение на обвинението от прокурора в съдебната фаза, последното е недопустимо, тъй като съгласно правилата по глава XXVIII от НПК **съдът разглежда делото само в рамките на фактическите положения, посочени в постановлението**. Когато в хода на съдебното следствие се установят нови фактически положения от съда, той следва да прекрати съдебното производство и да върне делото на прокурора с определение, което не подлежи на обжалване или протестиране⁷.

По общия ред съдът постановява оправдателна присъда и признава подсъдимия за невинен, когато не се установи, че деянието е извършено, че е извършено от подсъдимия или че е извършено от него виновно, както и когато деянието не съставлява престъпление. Оправдателната присъда може да се обжалва или протестира по реда на глава двадесет и първа от НПК. Съгласно чл. 378, ал. 4, т. 2 НПК актът на съда, с който оправдава обви-

⁷ Вж. Определение № 35 от 12.02.2020 г. по а. н. д. № 1009/2019 г. на Районен съд – Търговище.

няемия, е **решение**, което също подлежи на проверка по реда на глава двадесет и първа от НПК.

5) Съдебният акт на първата инстанция, с който се освобождава лицето от наказателна отговорност по чл. 78а НК, може да бъде предмет на проверка във въззивното производство, като в чл. 334 НПК са изброени правомощията на въззивния съд:

Когато не са налице основанията за отмяна или изменение на първоинстанционната присъда или решение, въззивният съд потвърждава акта с **решение**, което е необжалваемо.

Когато въззивният съд приеме, че деянието не е извършено, че не е извършено от подсъдимия или че не е извършено от него виновно, както и когато деянието не съставлява престъпление, го оправдава по реда на чл. 336, ал. 1, т. 3 НПК с **решение**, което не подлежи на касационна проверка.

Ако въззивният съд приеме, че не са били налице предпоставките по чл. 78а НК, съгласно чл. 336, ал. 1, т. 1 НПК той **отменя присъдата и постановява нова**. В случая **съдът прилага закон за по-тежко наказуемо престъпление**, ако е имало обвинение за това престъпление в първата инстанция. Присъдата на въззивния съд **подлежи на обжалване и протестиране в 15-дневен срок пред ВКС**⁸.

Законът допуска въззивният съд да намали или да увеличи наложеното от първата инстанция административно наказание по чл. 78а НК съгласно чл. 337, ал. 1, т. 5 и ал. 2, т. 3 НПК. **Съдът с решение изменя акта само в частта относно размера на глобата**, а в останалата му част на основание чл. 338 НПК го потвърждава като правилен и законосъобразен. Решението не подлежи на касационна проверка⁹.

⁸ В Присъда № 114 от 09.05.2018 г. по н. д. № 1322/2018 г. на СГС се посочва, че СРС неправилно е квалифицирал престъплението по чл. 206, ал. 5 от НК, като на основание чл. 78а НК е освободил лицето от наказателна отговорност и му е наложил административно наказание глоба в размер от 1000 лева. СГС признава подсъдимия за виновен в извършване на престъпление по чл. 198, ал. 1 пр. 2 вр. чл. 55, ал. 1 т. 1 от НК и го осъжда на една година лишаване от свобода.

⁹ В този смисъл са Решение № 131 от 20.10.2021 г. по ванд № 1825/2021 г. на Окръжен съд – Пловдив, с което въззивният съд намалява глобата от 2500 лв. на 1500 лв. и Решение № 260007 от 28.08.2020 г. по ванд № 195/2020 г. на Окръжен съд – Плевен, с което наложената глоба от 100 лв. е увеличена от въззивния съд на 1000 лв.

¹⁰ ЗИДЗАНН, обн. ДВ, бр. 109 от 2020 г., в сила от 23.12.2021 г.

¹¹ Вж. по-подробно за възобновяването на административнонаказателните дела **Минев, П.** Освобождаване от наказателна отговорност по чл. 78а НК. С.: Феней, 2012, с. 80 и сл.

3. Тъй като е изключен касационният контрол за решенията и новите присъди на апелативния съд и за новите присъди, постановени от окръжния съд като въззивна инстанция, с които деецът е бил освободен от наказателна отговорност по чл. 78а НК, както е уредено в чл. 346, т. 1 и 2 от НПК, в чл. 380 НПК законодателят е предвидил възможност за **възобновяване на административнонаказателните дела**. Посочва се, че предложението за възобновяване се прави от апелативния, съответно военно-апелативния прокурор и се разглежда от апелативния, съответно военно-апелативния съд по реда и в сроковете, определени в ЗАНН. Поради спецификата на производството по глава XXVIII от НПК, някои от основанията за възобновяване на административнонаказателните дела са неприложими – новите т. 4, 5, 7 и 8 на ал. 2, чл. 70 от ЗАНН¹⁰.

Изрично не е уредено, че по реда на ЗАНН могат да бъдат проверени и присъдите по НОХД, с които е приложен чл. 78а НК, но в теорията се приема, че освободените от наказателна отговорност с присъда лица ще бъдат поставени в по-неблагоприятно положение спрямо освободените с решение по глава XXVIII от НПК, ако не се допусне извънредният способ за контрол на присъдите¹¹. Счита се, че е необходимо това изрично да бъде уредено в закона, за да се гарантират правата на освободените с присъда лица и за да се избегне противоречива съдебна практика, при която някои от апелативните съдилища допускат провеждането на извънредния способ за контрол спрямо присъдите, а други съдилища – не го допускат.

Съгласно чл. 420, ал. 2 НПК осъденият за престъпление от общ характер, който не

е бил освободен от наказателна отговорност с налагане на административно наказание, може сам да направи искане за възобновяване на наказателното дело в случаите на чл. 422, ал. 1, т. 4-6 НПК и ако искането му е основателно, производството ще се развие по реда на НПК.

Предвиден е различен ред за разглеждане на производството по възобновяване на административнонаказателните дела – в зависимост от това дали съдът е освободил обвиняемия от наказателна отговорност или не:

Когато подсъдимият е бил оправдан в производство по глава XXVIII от НПК, но обвинението е било за престъпление, което попада в обхвата на чл. 78а НК, производството по възобновяване ще се развие **по реда на НПК**.

Когато в хода на диференцираната процедура лицето е освободено от наказателна отговорност по чл. 78а НК, възобновяването ще се осъществи **по реда на ЗАНН** съгласно чл. 380, ал. 1 НПК.

II. Съпоставка между освобождаването от наказателна отговорност с налагане на административно наказание и признаването на подсъдимия за невинен с налагане на административно наказание, когато извършеното деяние се наказва по административен ред в предвидените в особената част на Наказателния кодекс случаи или когато съставлява административно нарушение, предвидено в закон или указ

Със ЗИДНПК, обн. ДВ, бр. 63 от 4 август 2017 г., законодателят предвиди ново правомощие на наказателния съд, според което в наказателното производство пред първа инстанция, във въззивното производство и в касационното производство съдът следва да се произнесе, когато деянието, посочено в обвинителния акт, не съставлява престъпление, дали то осъществява състава на административно нарушение (чл. 305 във вр. с чл. 301,

ал. 4 НПК; във въззивното производство – чл. 336, ал. 1, т. 4 НПК; в касационното производство – чл. 354, ал. 1, т. 3 НПК). Същото правомощие на съда е уредено в чл. 425, ал. 1, т. 3 НПК в производството по възобновяване на наказателни дела по глава тридесет и трета от НПК.

В настоящия анализ ще бъдат разглеждани разликите между упражняването на новото правомощие и приложението на чл. 78а НК:

1. Първото различие, което се откроява при сравнението, е материалноправно. Когато деянието, заради което е сезиран съда с обвинителен акт или с тѣжба, не е престъпление, съдът оправдава лицето и му налага административно наказание, когато деянието се наказва по административен ред в предвидените в особената част на НК случаи или когато съставлява административно нарушение, предвидено в закон или указ.

В първата хипотеза законодателят визира деянията, които се наказват по административен ред, макар те да са изброени в Наказателния кодекс. Това са 16 състава от особената част на НК (чл. 218б, чл. 135, ал. 5, чл. 225б, ал. 3, чл. 353, ал. 4 НК и други), за които се приема, че са **административни нарушения**, а не престъпления, тъй като те притежават по-ниска степен на обществена опасност от престъпленията и за тях се предвижда по-лека форма на държавна принуда¹².

Във втората хипотеза се имат предвид всички административни нарушения, предвидени в закон или указ.

При прилагането на чл. 78а НК извършените деяния, макар и с по-ниска степен на обществена опасност, **запазват характера си на престъпления**, т.е. **те не се декриминализират** – осъществена е само депенализация по смисъла на наказателното право. В наказателноправната теория се поддържа тезата, че престъпленията, спрямо които се прилага чл. 78а НК, не следва да бъдат обособени в специална група наказателни простъпки или

¹² Анализ на всички състави от Особената част на НК, предвиждащи налагане на наказание по административен ред вж. **Кузманова, Н.** Основания за административно наказване в Особената част на Наказателния кодекс (дискуссионни въпроси). В: 50 години Закон за административните нарушения и наказания – история, традиции, бъдеще. Сборник доклади. С.: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2020, с. 281 и сл.

особени правонарушения¹³. Освобождаването се извършва по силата на НК, в рамките на наказателното производство, от което следва, че деянието не се превръща в административно нарушение. Налице е единствено **замяна на един вид отговорност с друг вид**.

2. Следващата разлика има процесуален характер - правомощието на съда да налага административно наказание, когато деянието не е престъпление, а административно нарушение, се определя като **двукомпонентно** в теория, тъй като то се състои от две отделни правомощия¹⁴. Според Г. Митов на първо място съдът следва да реши, че описаното в обвинителния акт или в тѣжбата деяние не съставлява престъпление и след това да обсъди дали то може да се квалифицира като административно нарушение, както изисква нормата на чл. 301, ал. 4 НПК. Двете правомощия на съда са **правомощия по същество**, защото съдът се произнася по въпросите за виновността и отговорността на подсъдимия. Административнонаказателната отговорност съгласно посочената разпоредба се явява **производна** на наказателната, тъй като първоначално съдът решава въпроса за ангажирането на наказателната отговорност на дееца и само при отрицателен отговор – т.е. когато съдът оправдае лицето по обвинението, следва да провери дали деянието съставлява административно нарушение. Съдебният акт се състои от две части: наказателна и административнонаказателна.

За сравнение, правомощието на съда по чл. 378, ал. 4, т. 1 от НПК също би могло да се определи като сложно, но с три правомощия. След като съдът признае лицето за виновно в извършването на престъпление, той го освобождава от наказателна отговорност и му налага административно наказание – в случая съдът осъществява три отделни правомощия: признава дееца за виновен и го освобождава

от наказателна отговорност (в наказателната част на акта) и налага административно наказание глоба (в административнонаказателната част). За правомощия по същество се приемат признаването на обвиняемия за виновен, както и освобождаването му от наказателна отговорност.

3. На следващо място следва да се посочи, че до момента на постановяване на крайния съдебен акт, с който съдът признава подсъдимия за невинен по повдигнатото му обвинение за престъпление от общ характер и му налага административно наказание за извършеното административно нарушение, наказателното производство се развива **по общия ред**. Административно наказване от наказателен съд може да се осъществи и по дела за престъпления от частен характер¹⁵.

Както беше посочено по-горе, освобождаването по чл. 78а НК е уредено като **особена, диференцирана наказателна процедура** в глава двадесет и осма на НПК, но нормата следва да се приложи и при разглеждане на делата по общия ред, когато са налице основанията за това. Приложението на чл. 78а НК може да се реализира и по наказателните дела от частен характер, както и когато съдът приложи закон за по-леко наказуемо престъпление, което позволява приложението на чл. 78а НК.

4. Друга съществена разлика, която се открива между двете производства, е **предпоставката за възстановяване на причинените от престъплението имуществени вреди**. Когато деянието не е престъпление, но е административно нарушение и съдът налага административно наказание на дееца, той не е задължен да обсъди въпроса дали са причинени вреди и дали същите са възстановени от извършителя. В случай че със съдебния акт не е присъдено обезщетение, пострадалите лица могат да търсят правата си по реда на ГПК.

¹³ Вж. **Стоев, С.** Административнонаказателна отговорност по Наказателния кодекс. Материалноправни и процесуални аспекти. С.: Наука и изкуство, 1984, с. 91. Авторът посочва, че „доколкото деянията запазват своята юридическа природа на престъпления, няма разумни основания да бъдат преведени в категорията на особени, качествено различни от престъпленията правонарушения.“

¹⁴ Вж. **Митов, Г.** Налагане на административно наказание от въззивния съд, когато деянието не съставлява престъпление. В: Реформата в административното наказване от 2020 г. Сборник доклади. С.: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2021, с. 22 и сл.

¹⁵ В този смисъл вж. *Присъда № 4 от 15.01.2018 г. по ч. н. д. № 2111/2017 г. на Районен съд - Русе.*

Като задължителна материалноправна предпоставка за приложението на чл. 78а НК се приема възстановяването на причинените с престъплението имуществени вреди – едва тогава съдът освобождава дееца от наказателна отговорност и му налага административно наказание.

5. На следващо място е необходимо да се разгледа **постановяването на първоинстанционния съдебен акт и възможността за неговото обжалване или протестиране**. Когато се реализира административно наказване от наказателния съд, някои от съдилищата постановяват присъди по наказателни дела, докато други съдилища постановяват решения по наказателни дела от административен характер, без да е нормативно предвидено по кой ред се развиват различните производства – дали по реда на Част пета от НПК или по общия ред¹⁶. Можем да заключим, че съдилищата прилагат една и съща разпоредба в различни по характер съдебни производства и постановяват различни видове актове, което влиза в противоречие с принципа за правна сигурност. Макар да няма изрична уредба в закона, приема се, че тези актове могат да се обжалват или протестират по реда на глава XXI от НПК.

В производството по глава XXVIII от НПК е предвидено, че съдът постановява **решение**, което има характера на присъда, а в останалите хипотези – **присъда**. В ТР № 3/20.11.2014 г. на ОСНК на ВКС се посочва, че макар нормата на чл. 379 НПК да препраща към разпоредбите на чл. 17-21 ЗАНН, тези разпоредби не се отнасят до процесуалния ред за разглеждане на делото и приложението на общите правила на НПК – чл. 300 и чл. 310 НПК, в производството по глава XXVIII от НПК е валидно. Диференцираната процедура не се трансформира в административно производство.

Решението на първоинстанционния съд в производството по реда на особените правила подлежи на обжалване или протестиране

по реда на глава XXI от НПК. Както по-горе бе посочено, в закона не е предвиден ред за обжалване или протестиране на присъдите, с които е приложен чл. 78а НК, и поради това се приема за допустим редът на глава XXI от НПК.

6. Макар в статията да се разглеждат разликите между прилагането на чл. 78а НК и налагането на административно наказание от наказателния съд за извършено административно нарушение, считам, че за пълнота е необходимо тук да се посочат няколко прилики във връзка с провеждането на контролните производства спрямо съдебните актове.

Както при освобождаването от наказателна отговорност по чл. 78а НК, така и при административното наказване от наказателния съд, законодателят е предвидил възможност за актовете на съда, с които се налага административно наказание, да бъдат обжалвани или протестирани от страните в процеса. Провеждането на въззивно производство съответства на конституционния принцип за право на защита на гражданите в съдебния процес.

Съдебният акт на въззивния съд, който **потвърждава** налагането на административно наказание от първоинстанционния съд, е **окончателен** и не подлежи на проверка пред касационната инстанция¹⁷. Същото важи и за въззивните решения, с които се потвърждава освобождаването на дееца от наказателна отговорност с налагане на административно наказание по чл. 78а НК.

7. При провеждането на въззивно производство съществена разлика се забелязва, когато въззивният съд приеме, че деянието, квалифицирано от първоинстанционния съд като административно нарушение, съставлява престъпление. На основание чл. 336, ал. 1, т. 2 НПК съдът **отменя оправдателната присъда и постановява нова**, ако е имало съответно обвинение в първата инстанция. С новата присъда съдът осъжда оправданото лице за извършено престъпление и му налага наказа-

¹⁶ Вж. *Присъда № 1 от 03.01.2019 г. по н. д. № 3934/2018 г. на Районен съд - Варна и Решение № 260019 от 20.01.2021 г. по а. н. д. № 1030/2020 г. на Районен съд – Дупница.*

¹⁷ Вж. в този смисъл *Решение № 260002 от 11.08.2020 г. по н. д. № 207/2020 г. на Окръжен съд – Ловеч; Решение № 135 от 09.10.2018 г. по в. а. н. д. № 531/2018 г. на Окръжен съд – Русе.*

ние по НК. Съдебният акт подлежи на обжалване и протестиране пред ВКС¹⁸. В случая не става дума за прилагане на закон за по-тежко наказуемо престъпление, както е при отмяна на освобождаването по чл. 78а НК, тъй като по-горната съдебна инстанция приема деянието за престъпление и постановява осъждане на оправдания подсъдим.

За пълнота следва да се посочи, че е възможна хипотеза, при която въззивният съд **отменя административното наказване**, осъществено от първата инстанция, **признава лицето за виновно в извършване на престъпление и прилага чл. 78а НК**. Съдът отменя първоинстанционния акт и постановява ново решение на основание чл. 336, ал. 1, т. 2 от НПК, ако е имало съответно обвинение в първата инстанция. Решението не подлежи на обжалване и протестиране¹⁹.

Изменение на първоинстанционния съдебен акт се допуска, ако въззивният съд прецени, че наложеното административно наказание следва да бъде намалено или увеличено, когато има съответен протест от прокурора, съответна жалба от частния тъжител или частния обвинител. На основание чл. 337, ал. 1, т. 5 и ал. 2, т. 3 НПК съдът **изменя** решението или присъдата с решение, което не подлежи на касационна проверка²⁰.

В чл. 337, ал. 2, т. 4 от НПК също е уредено правомощие на въззивния съд да измени първоинстанционната присъда. То се упражнява от въззивния съд, когато първата инстанция е **признала подсъдимия за невинен** в извършване на престъплението и ако

е постъпил съответен протест от прокурора, съответна жалба от частния тъжител или частния обвинител срещу **оправдателната присъда**. Когато във въззивното производство съдът установи, че деянието е административно нарушение, той **изменя** присъдата, като потвърждава оправдателната част на акта и налага административно наказание. Решението на съда е окончателно и не подлежи на касационен контрол²¹.

Когато в производството по глава XXVIII от НПК съдът установи, че деянието не съставлява престъпление, а е административно нарушение, той следва да **оправдае обвиняемия с решение**, тъй като законът не предвижда правомощие за налагане на административно наказание в рамките на диференцираната процедура. Съгласно разпоредбата на чл. 378, ал. 4 от НПК съдът постановява решение, с което освобождава подсъдимия от наказателна отговорност с налагане на административно наказание, оправдава го или прекратява наказателното производство в предвидените от закона случаи. Недопустимо е в рамките на диференцираната процедура да се прилагат по аналогия разпоредбите, уреждащи правомощията на съдилищата в производството по общия ред относно налагане на административно наказание, тъй като се касае до норми, които водят до влошаване положението на подсъдимия²². Въззивният съд **изменя** първоинстанционното решение на основание чл. 337, ал. 1, т. 5, пр. 2 НПК, когато неправилно в рамките на процедурата по глава XXVIII от НПК първата инстанция е признала

¹⁸ В *Решение № 30 от 26.07.2021 г. по н. д. № 867/2020 г., Н. К., I Н. О. на ВКС* се посочва, че неправилно Пловдивският военен съд е квалифицирал деянията като административни нарушения по чл. 207, чл. 208 и чл. 212 от ЗОБВВПИ. Подсъдимият е държал множество предмети - оръжие, боеприпаси и пиротехнически изделия без надлежно разрешително, поради което правилно деянието е квалифицирано като престъпление по чл. 339, ал. 1, пр. 2 от НК от въззивния съд.

¹⁹ Вж. *Решение № 260035 от 25.11.2020 г. по ванд № 8/2020 г. на Окръжен съд - Кюстендил*. Съдът отменя решението на първата инстанция, която признава обвиняемия за невинен в извършване на престъпление по чл. 345, ал. 2 вр., ал. 1 НК и съответно за виновен в извършване на административно нарушение по чл. 140, ал. 1 ЗДвП, като на основание чл. 175, ал. 3 ЗДвП са му наложени административни наказания лишаване от право да се управлява МПС за срок от 8 месеца и глоба от 300 лв. Въззивният съд признава обвиняемия за виновен в извършване на престъпление по чл. 345, ал. 2 вр. ал. 1 НК, като на основание чл. 78а НК го освобождава от наказателна отговорност с налагане на административно наказание глоба от 1 000 лв.

²⁰ *Решение № 260019 от 21.10.2020 г. по ванд № 362/2020 г. на Окръжен съд - Хасково*.

²¹ В този смисъл вж. *Решение № 260074 от 08.02.2021 г. по ванд № 4142/2020 г. на СГС*.

²² *Решение № 126 от 18.09.2018 г. по н. д. № 504/2018 г., Н. К., III Н. О. на ВКС*.

обвиняемия за невинен и му е наложила административно наказание, когато извършено-то деяние се наказва по административен ред в предвидените в особената част на НК случаи или когато съставлява административно нарушение, предвидено в закон или указ. В този случай въззивният съд само **отменя наложеното административно наказание и потвърждава съдебния акт в останалата му част**, защото за съда не съществува законова възможност да упражни правомощието по чл. 336, ал. 1, т. 4 от НПК и да наложи на оправдания подсъдим административно наказание - това правомощие е уредено само за производството по общия ред. Решението на въззивния съд е окончателно²³.

8. Съгласно разпоредбата на чл. 336, ал. 1, т. 4 от НПК въззивният съд е овластен да оправдае подсъдимия и да му наложи административно наказание, когато извършеното деяние се наказва по административен ред в предвидените в особената част на НК случаи или когато съставлява административно нарушение, предвидено в закон или указ. Подобно на правомощието на първоинстанционния съд, посоченото по-горе също е сложно и се състои от две отделни правомощия, тъй като въззивният съд следва да отмени осъдителната присъда и да оправдае подсъдимия, както и да се произнесе по административнонаказателната отговорност на дееца.

Новата присъда на въззивния съд **не подлежи на касационен контрол само в частта относно административното наказване**, защото санкционираното със съдебния акт административно нарушение притежава по-ниска степен на обществена опасност в сравнение с тази на престъпленията.

Макар при освобождаването от наказателна отговорност по чл. 78а НК деянието да запазва престъпния си характер, съдът ангажира само административнонаказателната отговорност на обвиняемия с решение или присъда, за които също е изключен касационният контрол, както е уредено в чл. 346, т. 1 и 2 от НПК. Законодателят е решил, че както при административното наказване по чл. 336,

ал. 1, т. 4 от НПК, така и при прилагането на чл. 78а НК, инкриминираните деяния - административни нарушения и съответно престъпления, поради своята по-ниска степен на обществена опасност обуславят прилагането на държавна принуда от по-нисък интензитет. На това основание спрямо тях следва да се прилага и еднакъв режим във връзка с касационното обжалване. Тук следва да се спомене практиката на ВКС, според която „към изключенията от триинстанционното производство следва да се причислят и съдебните актове – решения на апелативния съд, с които са упражнени правомощията по чл. 337, ал. 1, т. 5, чл. 337, ал. 2, т. 3 и т. 4, чл. 338 от НПК и новите въззивни присъди на апелативния и окръжния съд по чл. 336, ал. 1, т. 4 от НПК по дела от общ характер - в частите им, касаещи административнонаказателната отговорност на дееца. В тези им части изброените съдебни актове не подлежат на самостоятелна касационна проверка, отделно от частта, касаеща оправдаването на подсъдимия по обвинението за престъпление²⁴.” В тази връзка важно е да се посочи, че в разпоредбата на чл. 354 от НПК не са предвидени нито контролно-отменителни, нито контролно-решаващи правомощия за ВКС по отношение на административнонаказателната отговорност на дееца. **Присъдата по чл. 336, ал. 1, т. 4 НПК в частта на оправдаването подлежи на касационен контрол, както и целият съдебен акт.**

Тъй като касационният контрол за новите въззивни присъди в частта относно административното наказване е изключен, необходимо е законодателят изрично да уреди възможността за възобновяване на наказателните дела, за да се защитят правата на подсъдимия при допуснати нарушения²⁵.

За сравнение, ред за възобновяване на наказателните дела, по които с решение обвиняемият е освободен от наказателна отговорност по чл. 78а НК, е предвиден в чл. 380 от НПК – по ЗАНН. Както беше посочено, същият ред следва да се прилага и за присъдите, с които е освободено лицето от наказателна отговорност.

²³ Вж. в този смисъл *Решение № 77 от 28.05.2019 г. по ванд № 169/2019 г. на СОС*.

²⁴ *Решение № 164 от 10.03.2020 г. по н. д. № 647/2019 г., Н. К., I Н. О. на ВКС*.

²⁵ Вж. по-подробно **Митов, Г.** Цит. съч., с. 29.

9. Съгласно чл. 354, ал. 1, т. 3 НПК ВКС следва да отмени присъдата или решението на въззивния съд, да оправдае подсъдимия и да му наложи административно наказание, когато извършеното деяние се наказва по административен ред в предвидените в особената част на НК случаи или когато деянието съставлява административно нарушение, предвидено в закон или указ. В тази хипотеза основанието за образуване на касационното производство е **неправилно приложение на материалния закон**, като ВКС проверява постановената от въззивния съд **осъдителна присъда**. Законодателят е предвидил упражняването на това правомощие, когато не са допуснати процесуални нарушения по делото и когато ВКС за първи път установи, че деянието съставлява административно нарушение, а не престъпление. С новото решение ВКС решава въпросите за виновността и отговорността на дееца и затова се приема, че правомощието по чл. 354, ал. 1, т. 3 НПК е **сложно и по същество**. Решението на съда не подлежи на обжалване²⁶.

Възможно е в касационното производство ВКС да установи, че са налице условията по чл. 78а НК и да освободи осъдения подсъдим от наказателна отговорност с налагане на административно наказание. Касационното основание за провеждане на производство пред ВКС в този случай е **нарушение на материалния закон**. На първо място това е възможно, когато предпоставките по чл. 78а НК са били налице, но съдилищата от по-долните инстанции не са приложили облекчения режим спрямо лицето. Другата хипотеза е, когато ВКС преквалифицира деянието с прилагане на закон за еднакво или по-леко наказуемо престъпление, за което се установява наличие на основанията по чл. 78а от НК.

За разлика от правомощието по чл. 354, ал. 1, т. 3 НПК, когато ВКС прилага за първи път чл. 78а НК, той **не решава въпросите за виновността и отговорността на подсъдимия**, тъй като те са решени с разглеждания съдебен акт. Съгласно ТР № 1/25.10.2011 г. ОСНН на ВКС действията на касационната инстанция водят само до преминаване от един вид отговорност към друга, по-лека по вид.

Когато ВКС констатира за първи път наличието на предпоставките по чл. 78а НК, на основание чл. 354, ал. 1, т. 4 от НПК той **изменя присъдата или решението**, като освобождава подсъдимия от наказателна отговорност и му налага административно наказание, макар изрично в закона да не е предвидена тази хипотеза. Решението на касационния съд е окончателно²⁷. В посоченото по-горе тълкувателно решение се казва още, че упражняването на това правомощие не трансформира производството по общия ред в такова по глава XXVIII от НПК, поради което чл. 380 от НПК е неприложим. Разпоредбата на чл. 420, ал. 2 от НПК изключва възможността при освобождаване от наказателна отговорност с налагане на административно наказание, осъденият да направи искане за възобновяване по общия ред. От това следва, че единственият възможен процесуален ред за развитие на производството по глава Тридесет и трета от НПК е по искане на прокурора. Считам, че законодателят следва да предвиди процесуална възможност за лицето, освободеното от наказателна отговорност по чл. 78а НК от ВКС, да поиска възобновяване на делото, за да се осигури защита на правата му чрез проверка на влезлия в сила акт по реда на чл. 419 и сл. от НПК.

10. В производството по възобновяване на наказателни дела също е уредено правомощието на съответния апелативен съд или на ВКС да отмени присъдата или решението, да признае подсъдимия за невинен и да му наложи административно наказание, когато деянието се наказва по административен ред в предвидените в особената част на НК случаи или съставлява административно нарушение, предвидено в закон или указ – чл. 425, ал. 1, т. 3 от НПК. За да се упражни правомощието, разглежданият от съда акт следва да бъде влязла в сила **осъдителна присъда** или **решение на по-горен съд**, с което е потвърдено признаването на подсъдимия за виновен в извършване на престъпление и налагането на наказание по НК. Основанието за образуване на производство по глава Тридесет и трета от НПК, което следва да се посочи в искането за

²⁶ Решение № 114 от 26.01.2021 г. по н. д. № 377/2020 г., Н. К., III Н. О. на ВКС.

²⁷ Решение № 45 от 31.03.2021 г. по н. д. № 7/2021 г., Н. К., II Н. О. на ВКС.

възобновяване, може да бъде всяко едно от изброените в чл. 422 НПК. Подобно на правомощието по чл. 354, ал. 1, т. 3 НПК на ВКС в касационното производство, правомощието на съда по възобновяване също е **двукомпонентно и по същество**, тъй като съдът решава въпросите за виновността и отговорността на подсъдимия. Новото решение на съда е окончателно и не подлежи на обжалване или протестиране²⁸.

Освобождаването от наказателна отговорност по чл. 78а НК следва да бъде приложено от съда по възобновяване, когато в производството по глава Тридесет и трета са налице условията за това. При тази хипотеза съответният апелативен съд бива сезиран с искане за възобновяване на наказателното дело, като основанията за образуване на производството е по чл. 422, ал. 1, т. 5, вр. с чл. 348, ал. 1, т. 1 от НПК – нарушение на материалния закон. Искането на това основание се прави от Главния прокурор или от осъдения подсъдим, който не е бил освободен от наказателна отговорност по чл. 78а НК. Когато съдът приеме, че искането е допустимо и основателно, той прилага по-облекчения режим спрямо подсъдимия. За да се постигнат целите за процесуална икономия и бързина, съдът не връща делото на по-долна инстанция, а **изменя** присъдата или решението и освобождава лицето от наказателна отговорност с налагане на административно наказание на основание чл. 425, ал. 1, т. 4 НПК. Правомощието на съда по възобновяване **не е по същество**, тъй като

въпросите за виновността и отговорността на подсъдимия са решени от предходните инстанции. Решението е окончателно²⁹.

11. Когато извършеното деяние е административно нарушение и наказателният съд наложи административно наказание, със съдебния акт ще бъде ангажирана административнонаказателната отговорност на дееца. Санкционирането по административнонаказателното право не е свързано с типичния за наказателното право институт на **реабилитацията**, която представлява „заличаване на осъждането и отмяна за в бъдеще на последните, които законите свързват със самото осъждане“³⁰. Наказаното с административно наказание лице не се третира като осъждано и спрямо него не могат да се прилагат ограниченията и лишенията, които законите предвиждат за осъжданите граждани. Самият факт на осъждане има значение например при извършването на престъпление в условията на рецидив или във връзка с освобождаването от изтърпяване на наложеното наказание.

Реабилитацията не зависи от вида на престъплението и може да настъпи направо по силата на закона или с акт на съда. При прилагането на чл. 78а НК деянието запазва престъпния си характер и не се трансформира в административно нарушение – единствено се променя видът на юридическата отговорност. Тъй като на дееца не е наложено углавно наказание по НК, за последния няма да настъпят свързаните с осъждането последици. Макар лицето да не се третира като осъждано,

²⁸ В този смисъл вж. *Решение № 42 от 11.04.2019 г. по н. д. № 22/2019 г. на Апелативен съд - Бургас*, според което съдът приема, че деянието не осъществява състава на посоченото в обвинителния акт престъпление по чл. 339, ал. 1 от НК, а осъществява състава на административно нарушение, но не както счита искателят по чл. 87, ал. 1 от ЗОБВВПИ, а по предвиждащата по-тежка наказуемост административнонаказателна разпоредба на чл. 56, ал. 1 от ЗОБВВПИ. Бургаският апелативен съд възобновява въззивното наказателно дело, по което е постановено оспореното решение, като отменя въззивното решение и потвърдената с него осъдителна присъда и вместо него постановява ново решение, с което прилага чл. 425, ал. 1, т. 3 от НПК.

²⁹ Вж. *Решение № 482 от 04.12.2018 г. по н. д. № 1472/2018 г. на Апелативен съд - София*, с което съдът преквалифицира деянието в такова по чл. 354а, ал. 5 от НК и на основание чл. 78а от НК освобождава от наказателна отговорност подсъдимия с налагане на административно наказание глоба в размер на 1000 лева. Налице е хипотезата, при която се налага преквалификация на деянието, с прилагане на закон за еднакво или по-леко наказуемо престъпление, за което се установява наличие на материалните предпоставки за приложението на чл. 78а от НК. В *Решение № 41 от 27.02.2019 г. по ч. н. д. № 21/2019 г. на Апелативен съд - Велико Търново* се констатира, че макар да са били налице основанията по чл. 78а НК, първоинстанционният и въззивният съд не са приложили тази императивна норма.

³⁰ Вж. **Стойнов, Ал.** Наказателно право. Обща част. С.: Сиела, 2015, с. 474.

теорията го определя като **освобождавано от наказателна отговорност**³¹. Информацията за реализирано освобождаване по чл. 78а НК е достъпна само за органите на съдебната власт, защото в чл. 78а НК, ал. 1, б. „б“ се посочва, че за дееца не следва да се прилага този привилегирован режим, ако „е освобождаван от наказателна отговорност по реда на този раздел“. В правната уредба не е предвидена изрична разпоредба, с която да се заличават последиците от приложението на чл. 78а НК. Съгласно ППВС № 7/1985 г. спрямо освободените от наказателна отговорност лица се прилагат нормите на НК относно реабилитацията. Върховният съд приравнява освободените лица към осъжданите, защото в противен случай те ще бъдат поставени в по-неблагоприятно положение в сравнение с лицата, на които е наложено наказанието глоба по НК. Лицето, което вече веднъж е било освободено от наказателна отговорност по чл. 78а НК, след изтичането на една година от изпълнението на наказанието може отново да бъде освободено по същия ред за извършено ново престъпление от общ характер. Чл. 86, ал. 1, т. 3 НК визира реабилитацията, която настъпва по право.

Считам, че посредством правомощието на наказателния съд да налага административно наказание за извършено административно нарушение, успешно се постига бързина и процесуална икономия в наказателните производства. Новите законови разпоредби, уреждащи упражняването на правомощието във всички инстанции, съответстват на принципа за разглеждане и решаване на делата в разумен срок. Наказателният съд признава подсъдимия за невинен в извършване на престъпление и го санкционира с административно наказание, без да се налага за втори път в отделно производство пред друг орган да се установяват същите факти, които са били предмет на доказване в наказателното производство. Административното наказване от наказателния съд е сравнително скоро уредено в наказателния процес. Както посочих по-горе, необходимо е да се направят законови изменения, с които законодателят из-

рично да уреди възможност за възобновяване на наказателните дела по искане на осъдения, за да се защитят правата му при допуснати нарушения в новите въззивни присъди в частта относно административното наказване, защото касационният контрол спрямо тях е изключен. Нормативна промяна следва да бъде осъществена и спрямо института на освобождаването от наказателна отговорност с налагане на административно наказание - необходимо е изрично да се предвиди процесуална възможност за освободеното от наказателна отговорност с присъда лице да поиска възобновяване на делото, за да се осигури защита на правата му чрез проверка на влезлия в сила акт.

БИБЛИОГРАФИЯ / REFERENCES

Митов, Г. Въззивно производство по наказателни дела. С.: Сиби, 2016. // **Mitov, G.** Vazzivno proizvodstvo po nakazatelni dela. S.: Sibi, 2016.

Митов, Г. Възобновяване на наказателни дела. С.: Сиби, 2011. // **Mitov, G.** Vazobnovyavane na nakazatelni dela. S.: Sibi, 2011.

Митов, Г. Налагане на административно наказание от въззивния съд, когато деянието не съставлява престъпление. В: Реформата в административното наказване от 2020 г. Сборник доклади. С.: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2021. // **Mitov, G.** Nalagane na administrativno nakazanie ot vazzivniya sad, kogato deyanieto ne sastavlyava prestaplenie. V: Reformata v administrativnoto nakazvane ot 2020 g. Sbornik dokladi. S.: Universitetsko izdatelstvo „Sv. Kliment Ohridski“, 2021.

Стойнов, Ал. Наказателно право. Обща част. С.: Сиела, 2015. // **Stoinov, Al.** Nakazatelno pravo. Obshta chast. S.: Siela, 2015.

Минев, П. Освобождаване от наказателна отговорност по чл. 78а НК. С.: Феней, 2012. // **Minev, P.** Osvojdavane ot nakazatelna otgovornost po chl. 78a NK. S.: Feneya, 2012.

Чинова, М. Досъдебното производство по НПК. Теория и практика. С.: Сиела, 2013. // **Chinova, M.** Dosadebnoto proizvodstvo po NPK. Teoriya i praktika. S.: Siela, 2013.

Стоев, С. Административнонаказателна отговорност по Наказателния кодекс. Материално-правни и процесуални аспекти. С.: Наука и изкуство, 1984. // **Stoev, S.** Administrativnonakazatelna

³¹ **Минев, П.** Цит. съч, с. 93 и сл.

otgovornost po Nakazatelniya kodeks. Materialno-pravni i protsesualni aspekti. S.: Nauka i izkustvo, 1984.

Кузманова, Н. Основания за административно наказване в Особената част на Наказателния кодекс (дискусиионни въпроси). В: 50 години Закон за административните нарушения и наказания – история, традиции, бъдеще. Сборник докла-

ди. С.: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2020. // **Kuzmanova, N.** Osnovaniya za administrativno nakazvane v Osobenata chast na Nakazatelniya kodeks (diskusionni vaprosi). V: 50 godini Zakon za administrativnite narusheniya i nakazaniya – istoriya, traditsii, badeshte. Sbornik dokladi. S.: Universitetsko izdatelstvo „Sv. Kliment Ohridski“, 2020.